

BUDAKESZI SRÁCOK

1956 – AHOGYAN EGY KISFIÚ LÁTTA

**KOVÁCS ISTVÁN A GYERMEKKOR TÜN-
DÖKLETE CÍMŰ ÖNÉLETRAJZI REGÉNYE
EGY KISFIÚ SZEMSZÖGÉBŐL LÁTTATJA AZ
1956-OS FORRADALOM IDŐSZAKÁT. A KÖNYVBŐL
ERDŐSS PÁL FILMRENDEZŐ KEZDETT EL FILMET
FORGATNI BUDAKESZI SRÁCOK CÍMMEL. A BEMU-
TATÓT AZ ÖTVENÉVES ÉVFORDULÓRA, 2006. OKTÓ-
BER 23-ÁRA TERVEZIK AZ URÁNIÁBAN.**

■ VIDA BARBARA kultura@hetivalasz.hu

Sokszor, sok mindent hallottunk, olvastunk az elmúlt tizenöt évben 1956-ról. Elsősorban az évfordulók alkalmával léptek elő számosan, akik többet, jobban, másképpen tudtak, tudnak a forradalomról, vitatkoznak és vitatkoznak arról, kiké is valójában azoknak a hónapoknak a szellemi öröksége. 1999-ben született egy regény Kovács István tollából, amely akkor az év könyve lett *A gyermekkor tündöklete* címmel. Az önéletrajzi elemeken nyugvó történet egy kisgyermek, a valamikori író szemszögéből láttatja a forradalom időszakát, eseményeit. Az idén és jövőre játékfilmet forgatnak a könyvből *Budakeszi srácok* címmel.

A film rendezőjének, Erdőss Pálnak ez lesz a tizenharmadik játékfilmje. Olyan mozikat mondhat magáénak, mint az *Adj király katonát!*, a *Visszaszámlálás*, a *Túlélés ára*, a *Homó novus*, a *Fényérzékeny történet*, a *Gondviselés* vagy a *Gyilkos kedv* – hogy csak néhányat említsünk. Az idén készült el legújabb munkája, az *Úvegfal*, amelyet már vetítenek a hazai mozikban. (Ez a filmje egy leukémiás kislány és a Vajdaságból elszármazó édesanyja kálváriáját dolgozza fel – nem megtörtént események alapján, ám a rendezőtől megszokott dokumentarista alaposággal.)

De térjünk vissza '56-hoz. Nem új keletű, hogy Erdőss Pál történelmi témához nyúl. A Duna Televízióban több olyan ismeretterjesztő sorozata is fut és futott, amelyet Szakály Sándorral közösen készítettek – legutóbb a Habsburg-uralkodóházzal. Kovács István könyvét is Szakály ajánlotta a rendező figyelmébe, és miután elolvasta a könyvet, azonnal beleszeretett, és nem volt kérdés számára, hogy filmet kell

belőle forgatni. Ehhez pedig éppen „kapóra is jött” a Történelmi Film Alapítvány által kiírt '56-os pályázat a forradalom ötvenedik évfordulója alkalmából. A regényből Zahora Mária írta meg a forgatókönyvet, amellyel el is nyerték a filmesítéshez szükséges összeg egy részét, így már ősszel elkezdheték a forgatást. (A film operatőre Pap Ferenc, producere Drabik János, gyártója a Norien Film.)

TISZTA KÉPLET

– Két dolog miatt fogott meg azonnal Kovács István regénye – meséli Erdőss Pál. – Az egyik, hogy magam is kilencéves voltam a forradalom idején, és mert a Kossuth téren laktunk, sok mindent láttam és éltem át azokban a hónapokban. A könyv olvasásakor kísérteties érzés volt a sok hasonlóság a regénybeli kisfiú és akkori önmagam között. Ő is, akárcsak én, évekig a nagymamájánál nevelkedik, és 1955-ben kerül vissza édesanyjához a fővárosba – én is éppen eddig laktam a nagymamámnál Dunaföldváron. (A regénybeli kisfiú édesapja a háborúban esett el, édesanyja telefonkezelő a budakeszi tudószanatóriumban, majd amikor megkapja az ottani templom sekrestyelakását, magához veszi a fiát.) Mindezen hasonlóságok mellett nagyon erősen hatott rám a regény '56-ról megfogalmazott gondolatisága. Ugyanazt írta meg Kovács István, mint amit magam is gondoltam a forradalomról – részben a neveltetésem, részben pedig mindazon tapasztalataim miatt, amelyeket saját szememmel láttam, átéltem, és amelyek alapján '56 mindig is világos, tiszta képlet volt a számomra. Vagyis hogy akkor és ott mindenki, aki „ezen az oldalon állt”, ugyanazt akarta, mindenki ugyanazért ment az utcára, ugyanabban hitt...

És sorolja a saját emlékeit. Egy kisfiút, akárcsak a regényben, a filmben. Azt, hogy október 23-án szép, napsütéses idő volt. Ő éppen a Körútra ment a pékhez, és egyszer csak nagy tömeg jött felé az ellenkező irányból, és azt skandálták: „Nagy Imrét a pártba!” Ő, a kisfiú csak nézte, és azon csodálkozott a legjobban, hogy egy rendőrnő is ott van a tömegben. Egy rendőrnő, aki számára, számukra a másik oldal, az elnyomás megtestesítője volt.

NAPSÜTÉSSEN

– Soha nem felejttem el az arcát – folytatja Erdőss Pál. – Aztán később, az esti órákban a nagymamámmal a Kossuth térre is lementünk a tömeggyűlésre. Pontosan emlékszem 25-ére és 26-ára, az ágyúörgésre, arra, hogy három hétig a pincében laktunk. Én 24-én iskolába akartam menni, de bement a rádió, hogy nem lesz tanítás – ennek persze minden gyerek örül, így én is jó bulinak találtam az egészet. Aztán jött november 4-e, az orosz bevonulás. Élénken él bennem a fegyverropogás zaja, mert látni nem láttam semmit, hiszen nem engedtek ki.

És hogy a gyerek mennyire másképpen él meg mindent, arra is van egy történetem. A papír-írószer boltokban, az ÁPISZ-ban árultak Faber ceruzakészletet, mégpedig hatvan forintért. Ez horribilis pénz volt, és hiába vágytam rá, nem engedhettük meg magunknak. Miután az oroszok bevonultak, és szinte valamennyi üzletet kifosztották, mindenfélét lehetett tőlük szerezni. Egyszer bejött hozzánk egy orosz tiszt, és a kezében ott volt a hőn áhított ceruzakészlet. És mert én voltam ott az egyetlen gyerek, a kezembe nyomta. Elképzelhető, mit éreztem, mennyire boldog voltam!

Hát ilyen meglepetéseket is hozott, legalábbis a gyerek számára a forradalom...

Mindezen emlékei miatt érezte azonnal sajátjának Erdőss Pál A gyermekkor tündöklete című regényét. Mert a könyv főhőse, a valamikori Kovács István ugyanezekről a dolgokról ír, ugyanígy. A különbség csupán annyi, hogy a regény-, illetve filmbéli kisfiú nem a fővárosban, hanem Budakeszin, egy kis közösségen belül éli meg a forradalom eseményeit. Am az alapképlet ott is ugyanaz: oroszok, konfliktusok a helyiek között, hősi halottak, retorziók, kivégzések – egy falu története a forradalomról a kisfiú szemével látva.

– A forgatást idén október 20-án kezdtük el, és kegyesek voltak az égiek hozzánk, mert éppen olyan gyönyörű napsütés volt, mint 1956. október 23-án. Az előkészületeket már májusban elkezdtek. A legnehezebb a főszereplő kivá-

lasztása volt: májustól szeptemberig kerestük. És végül megtaláltuk *Veégh Szabolcs* személyében, aki *Földessy Margit* színi tanodájában vezeti le felesleges energiáit. Tizenegy éves, és tényleg egészen kivételes adottságokkal formálja meg a főhőst.

Az édesanyját *Nagy-Kálózy Eszter*, az édesanya udvarlóját, Ede bácsit, akit a kisfiú elmar a háztól, *Bán János* játssza. *Gáspár Sándor* a falábú portás, s főbb szerepet kapott még a filmben *Dörner György*, *Hollósi Frigyes*, *László Zsolt*, *Fulajtár Andrea* és *Huszár Zsolt*. Vagyis igazán paradés a szereposztás.

KÖZÖS ÜNNEP

A Budakeszi srácok forgatása februárban folytatódik. Mert ahogyan a rendező mondja, ez négy évszakos történet: kell az őszi napsütés, a havas téli idő, a tavasz és egy kis nyár is, hogy valóságos legyen. Igaz, a film folytatásához szükséges összeget további pályázatokkal kell megszerezniük. Mert bár a film költségvetése inkább csak olyan átlagos (250 millió forint), egyelőre – bár Erdőss Pál szerint már az első rész leforgatása is nagy teljesítmény – nincs egyben az elegendő pénz. Így hát tovább pályázik a rendező, hiszen mi mást tehetne? A filmre tette fel az életét, és ha mostanában csak az optimális költségvetés töredékéből lehet filmet készíteni, akkor abból csinálják. Mi meg szurkolunk a partvonalról. Mert sokan vagyunk, akik kíváncsian várjuk a Budakeszi srácok 2006. október 23-i bemutatóját az Uránia Filmszínházban, reménykedve abban is, hogy az ötvenhatos gyermekmese talán segít közös ünnepé tenni a forradalom ötvenedik évfordulóját.

HIRDETÉS

2006 folyamán induló, szerbiai önkormányzatokat és kommunális cégeket segítő magyar projektekben való részvételre keresünk budapesti belvárosi irodánkba számlaképes

MUNKATÁRSAT
Elsősorban tolmács és asszisztensi feladatok ellátására

Esetenként 2 hetes külföldi tartózkodással.

Feltételek:

- Szerb és magyar szakmai nyelv tökéletes tudása
- Ismeretek a magyar és/vagy szerbiai önkormányzatok, közigazgatás és kommunális szolgáltatások területén
- Szervezőképesség, önálló munkához készség
- Az állami támogatások elszámolásával, beszámoló írásában jártasság

Az önéletrajzát emailen várjuk: iroda@ige.hu
További információkat lásd:
www.ige.hu